

Confluents

Le Periodico Circular del Societate American pro Interlingua

Volume I _____ Januario - Martio 2002 _____ Numero I

Que es interlingua?

Stanley Mulaik

Pro multe individuos interlingua es justo un lingua auxiliar pro uso in communicar con amicos in altere paises. Alteros pensa que illo es un lingua inventate, similar a esperanto e occidental, pro solver le problema de communicaciones international. Alunos pensa que interlingua esseva un lingua pro le traducciones de summaries e monographs scientific tal que scientistas in multe partes del mundo pote legger los. A alteros interlingua es un simple ponte al linguas romance, permitente les de legger le messages e litteras de, e mesmo parlar con, gentes parlante linguas romance. Alunos lo studia pro aprender le radices e affixos latin in le linguas moderne, que les adjuta in comprender tal parolas in lor proprie linguas. In un similar vena, algunos ama le cerca de dictionarios extranee pro nove parolas a entrar le vocabulario. Alteros lo usa in le internet e le web pro communicar con francophonos, hispanicos, italianos e catalanos a lor grupos de novas. Alunos usa interlingua quando a ferias in le sud de Europa. Multe interlinguaphonos europeos crede que interlingua debe esser le lingua auxiliar de Europa. Credente que interlingua es un lingua constructe, certe gentes essaya de mejorar interlingua secundo lor conceptiones de un ideal lingua constructe. Esperantistas, occidentalistas e idostas imagina que interlingua es un concurrente, un rival que debe esser opponite con le polemica e critica. Certe interlinguistas opina simillarmente que esperanto es un rival de interlingua que debe esser combattate con le polemica.

Alcun tal conceptiones es applicabile a interlingua, specialmente aquellos pertinente a certe usos pro interlingua. Mais altere conceptiones, in mi opinion, non esseva le conception de interlingua de Dr. Gode. Alexander Gode esseva le linguista qui, con le collaboration e direction de su chef E. Clark Stillman e le personal linguistic al Division de Recerca Linguistic del Association del Lingua Auxiliar International (ALAI - "IALA" in anglese) in Nove York, scribeya un manuscrito de circa 500 paginas inter 1940 e 1943 que describeva le methodos e technicas que ALAI usarea in desenvolver le lingua auxiliar international in un manera objective e scientific. (Nos sape que tal manuscrito existeva proque Dr. Gode lo mencionava in su lectura al Association de Linguas Moderne in Nove

York in 1954. Al hora actual nos non sape si o non illo ha essite conservate). Post le partia in 1943 de Stillman a junger se al Servicio Estranier in servir le governmento, Dr. Gode deveniva le chef del Division de Recerca Linguistic a ALAI. Ille commenciava a applicar le metodologia que illes haveva describe, e in le tempore inter 1943 e 1945, ille e le personal linguistic de IALA ha compilate plus que 20.000 entratas in le vocabulario international. In le interim Dr. Gode esseva equalmente un redactor de obras de referencia a T. Y. Crowell Compania in Nove York. Post un interludo in que Professor André Martinet deveniva le chef del Recerca Linguistic inter 1945 e 1948, Dr. Gode retornava e compleva in 1951 le *Interlingua-English Dictionary*, que hodie es le obra basic de interlingua.

Pro multe gentes hodie solmente le Introduction al "TED" ("Interlingua English Dictionary) es le base de lor conception de interlingua, si illes se interessa in legger lo. Mais il ha considerable informaciones super le desenvolvamento e teoria de interlingua in le Reporto General de 1945 del Association del Lingua Auxiliar International, scripte, io es secur, con le assistantia de Dr. Gode, per Alice Vanderbilt Morris, le benefactrice e garante de ALAI. (Tosto iste documento essera disponibile al sito de UMI in le web <http://www.interlingua.com>).

Post le apparentia del nove *Interlingua-English Dictionary* in 1951, Gode tamen scribeya plure essays super su conception de interlingua que appareva in un lectura al Association de Linguas Moderne e in un periodico obscur, *The International Language Review (ILR)*.

In 1954 al convention del Association de Linguas Moderne in Nove York, ille presentava un lectura, "Le problema del structura e function in interlingua." Le argumento es lente a arrivar a su principal conclusiones, mais illos es importantissime. Ille diceva que ante le desenvolvamento de interlingua le conception de un lingua auxiliar constructe esseva que le constructor debe commenciari con un lista de clar requirimentos functional e ideal e allora crear formas in un lingua que performa tal funciones in un maniera optime. Isto esseva le ideal desde Descartes e Leibniz usque a Zamenhof e altere inventores de linguas constructe. Le problema es que il es impossibile a compilar un lista coherente de funciones optime pro un lingua. "Le lingua ha in commun con le organismo que le correspondentia de forma a function es labile e variable. Illo es equalmente un utlo de expression e un physiognomic manifestation de individual e social existentes." Quicunque ha essayate a analysar le function de un specific forma como le suffixo adjectival *-al-* ha discoperite que illo non ha un simple function logic.

"Le incantamento del idea que le interlinguistica es preocupate con le definition de funciones linguistic e le provision de formas eficiente pro lor operation," scribeya Dr. Gode, "esseva totalmente discargate in le teoria de

interlingua....Con respecto al metodologia isto significa que le systema linguistic ora in uso sub le nomine de 'interlingua' esseva registrate super le base de forma observate e non jammats per un processo de provider formas pro functiones previenente analytate e judicate a esser desirabile."

Le idea de interlingua es que on pote reguardar le linguas occidental como le dialectos de un norma commun que in le etate medieval esseva le latino medieval e que hodie "...debe esser precipitate de su semixistentia in le terminologias international de validate global in le scientia e le technologia."

Le carga al interlinguista es a extraher e clarificar iste external realitate de un norma commun in le linguas moderne, specialmente in le linguas europree que ha le influentia historic e contemporanee del latino e su linguas filial e greco.

Iste conception duceva al necessitate practic pro methodos de extraher e standardizar iste norma commun, mais illo non jammats commenciava con un lista de functiones desirate que sequeva con un essayo de provider formas optime pro lor performantia. Le formas e functiones esseva determinate per le materia linguistic commun in le linguas occidental, que haveva le plus grande concentration de iste formas e functiones international. Le resto del articulo reconta le methodos ben describe in le *IED* basate super "le regula de tres" e le concepto del prototipo con le addition de un discussion de technicas supplementari, que non appare in le *IED* in un forma explicita.

Lo que a me es importantissime in isto es le conception que interlingua es un registration, possibilmente imperfecte, de un realitate preexistente que unifica le variante formas in le varie linguas europree in un forma commun a illos, le prototipo, que es le theoretic e historic causa del similitate inter iste variantes. Illo nos provide con un conception per le qual le lingua international pote esser formulate in un totalmente objective maniera. (Le concepto objective in le practica es semper corrigibile con plus experientia e informaciones e reflexion).

Le participation de Dr. Gode in le redaction del *International Language Review* es interessante. *ILR* esseva redacte per un idealista, Floyd Hardin de su casa in Denver, Colorado, e contineva articulos mimeographate in e super le varie linguas constructe existente a aquelle tempore. Gode apparentemente faceva un bon impression super Hardin, proque tosto Hardin le faceva un contributor frequente, un redactor associate, e redactor de un columna, "Un Hyde Park pro interlinguistas" a que varie proponents de varie systemas de linguas constructe poteva exprimer lor opiniones, a vices in puncto e contrapuncto. A certe ocasiones le critica esseva directe a interlingua e Dr. Gode, e ille respondeva.

In 1958 Dr. Gode respondeva a un littera de criticismo de interlingua de un esperantista Robert Powell, qui argueva que le intelligibilitate a prime vista pro interlingua pertineva a solmente parlantes de linguas romance, o, al maxime,

intellectuales del occidente. Si isto es le prime ration pro le existentia de interlingua proque non facer le espaniol le lingua international, proque, al minus, il ha un communitate de parlantes que lo appoia? Mais nos necessita un lingua pro tote le mundo e non pro le romantic parlantes. De plus le esperanto con su structura simplicificate es plus facile a aprender que interlingua. Finalmente interlingua pare destinate solamente pro usage scripte e scientific.

In su responsa Dr. Gode diceva que ille non voleva responder, un post un altere, al punctos de critica in le lista de Powell. A facer lo haberea le effecto de perder le perspectiva general e ducer al admission que interlingua esseva lanceate como un concurrente e rival de esperanto. Illo non es.

Le ration le espaniol non es le lingua pan-occidental es proque interlingua es isto. Secundo fundos historic e philologic Gode argueva que il jam ha un lingua pan-occidental, manifeste in variantes, e interlingua es iste lingua. Interlingua es le Standard Europee Medie de Benjamin Lee Whorf, al minus, le registration imprime le melior que ille e ALAI poteva facer in un maniera objective. Isto implica que possibilmente interlingua non es perfecte: "A quello, a proposito, explicita," scribeva Gode, proque theoreticos de interlingua es (1) excedentente liberal e flexible in lor attitude quando emendations es proponite que pretende que illos representa le SEM plus completamente e (2) excedentente rigide in lor dogmatismo quando compromissos con caracteristicas non-SEM es proponite." De plus interlingua jam ha un communitate de parola e esseva determinate specificamente per iste communitate in le linguas de controlo. De plus il es incorrecte de pretender que interlingua es usable solamente pro contextos scripte o scientific, solamente proque le initial usages disponibile a illo esseva scientific e scripte. Finalmente al question de simplicitate o regularitate de certe formas e functiones in interlingua, tal preoccupationes non jammats esseva un parte del conception de interlingua. Illo es tanto facile como illo es. Que illo es multo facile es justo un felice coincidentia. E nos non pote meliorar o pejorar su grado de simplicitate secundo nostre prejudicios o preferentias.

Durante iste prime annos de interlingua, multe nove adherentes de interlingua esseva ex-adherentes de altere linguas auxiliari, e multe de illes haveva portate lor conceptiones de un lingua constructe a interlingua. Isto preoccupava Dr. Gode. In 1959 Dr. Gode non esseva capace de participar in le reunion del Union Mundial pro Interlingua in Tours, Francia. Mais ille inviava un essayo que esseva legite al reunion. Io opina que su objecto esseva a predicar al fidel, mais non con le message que illes haveva obtente salvation, mais a clarificar a illes lo que es interlingua. Isto esseva su Manifesto de Interlingua.

Le essayo es indirecte in attinger su objective, proque Dr. Gode esseva un homine gentile, e non voleva alienar alcunus nove a interlingua. Ille sperava a educar les que interlingua non es un esperanto ni un occidental. Mais quando ille arrivava a su thema central, le message esseva clar.

Dr. Gode diceva, "... il es un facto - e iste facto merita esser sublineate duo, tres, o quatro vices - que in le caso de interlingua le idea del utilisation del lingua in le communication international segue su existentia, durante que in le caso de esperanto le idea precede le construction del instrumento. Quandocunque io ha facite iste constation in le passato, illo ha essite malcomprendite - intentionalmente o naivamente. Il debera esser evidente ab le historia del Association International de Lingua auxiliar - vivemente evocate per nomines como Cottrell, Morris, Stillman - que le terminos 'sequer' e 'preceder' in iste argumento non es concernite con series de chronologia sed exclusivamente con continuatates de logica. Plus explicitemente nostre assertion significa allora nihil plus e nihil minus que isto: que secundo le philosophia fundamental de interlingua il es impossibile construir un lingua pro le previelemente concipite objective de un simplification del communication international, sed il es ben possibile laborar pro le utilisation de un medio de communication international super le base del observation que un tal existe - ben que solo latentemente."

In un altere loco in su Manifesto ille diceva: "Il es generalmente cognoscite, e non debe esser explicate in detallo in iste contexto, in qual senso interlingua ha le ambition de funger como lingua commun del communitate lingual del occidente. Le notion que interlingua es un realitate historic, un entitate latente que require nulle construction sed solmente un visualisation, ha essite describe in varie locos in varie terminos. Le plus efficace maniera de formular iste conception ha essite, usque nunc, le tentativa de identificar interlingua con lo que le philologo american Benjamin Lee Whorf ha appellate le europeo medie standard (Standard Average European). Secundo Whorf le linguas europree es pauco plus que dialectos de un standard commun que es representate per illos omnes. Super iste base interlingua se presenta como le producto del effortio de extraher ab le varie dialectos le standard inherente in illos omnes e de effectuar iste extraccion sin ulle addition o violation subjective."

"Nunc, pro retornar a mi these que in le caso de interlingua le precedentia del lingua con respecto a su utilisation significa simultaneamente que le communitate lingual precede le lingua mesme: Que, specificamente, es ille communitate lingual? Un responsa provisorii a iste question es obviamente 'Le communitate lingual existente intra le territorio que es designate per certe philologos como le Romania'. Iste formula - ben que provisorii - porta con se un serie de importantissime observations relative al character de interlingua que es frequentemente mal comprehendite. Un tal - e probabilemente le plus significative - es le rolo de interlingua in le campo del scientias. Hic io time deber admitter que per mi aliquo exaggerate accentuation del successos de interlingua in le communication scientific io mesme ha inducite certe scriptores a creder que le utilitate de interlingua es strictelemente restringite al scientias. Isto es nonobstante totalmente incorrecte. Interlingua es le lingua commun del Romania. Ecce le facto fundamental. Le scientias es importante pro illo, proque il es al scientias

que interlingua debe su rolo extra-romanial e global. E naturalmente il merita esser accentuate que le rolo secundariamente global de interlingua in le campo del scientias es simplemente le consequentia del facto historic que le terminologias scientific in omne partes del mundo ha lor radices in lo que es linguisticamente commun a omne partes del Romania o - in altere parolas - in preciselemente ille realitate historic que in recente tempores on ha comenciate designar con le nomine de interlingua mesme. Io arriva nunc a lo que es pro me le ultime essentia del theoria de interlingua."

Alora Dr. Gode desenvolppava un altere thema:

"Contra omne dogmatismo, ma..."

"Io ha semper insistite que le theoria de interlingua non tolera ulle dogmatismo, que le ultime spirito de interlingua es incompatible con le notion de un academia o de non importa qual forma de organisation que potera arrogar se le autoritate de legislar con respecto a illo. Io continua mantener iste attitude e remane convincite que mesmo tal apparentemente innocente institutiones como per exemplo diplomas pro expertos de interlingua o insignias pro partisansos de interlingua suggerera -in violation del spirito fundamental de interlingua - que le lingua es le proprietate de un club (e non del Romania) o que illo es regulate per un gruppo de autoocrates (in loco de per factos que non importa qui ha le derecho de observar e que non importa qui pote observar si ille ha le correspondentie cognoscentias technic). Nonobstante, on me accusa non infrequentemente de dogmatismo quando io refusa discuter compromissos o reformas proponte per personas honestemente interessate in le promotion de interlingua. Iste apparente paradoxo se explica facilmente: Io non pote discuter compromissos o reformas que non resulta del studio del factos intra le sphera linguistic del Romania, proque io ha nulle autoritate de violar le factos historic, e si le compromissos o reformas que on propone resulta de facto del factos real, il non es necessari discutir los, proque allora illos non es compromissos o reformas del toto sed perfectemente legitime elementos de interlingua. Sed il ha un altere aspecto del cosa: Ben que le laborantes qui establisha le tractos fundamental del lingua typo del Romania esseva ben qualificate pro lor deberes, il es possibile que illes errava in lor observations e etiam que illes esseva, de tempore a tempore, influentiate per prejudicios subjective. Iste significa que omne detallo del structura de interlingua pote esser re-examinare in le lumine del factos intra le sphera del Romania, e si le conclusiones que on obtene assi non es identic con le conclusiones formulate in le manuales fundamental de interlingua, on ha non solmente le derecho sed le deber de facer se audire. Ecce le base e simultaneamente le confinos del elasticitate e del non-dogmatismo del theoria de interlingua. Si on comprende iste relationes, on comprende que per exemplo le suggestion de introducir in interlingua un differentiation inter 'lingua' e 'lingue' (pro 'le phenomeno que nos parla' e 'le organo in nostre buccas' es indiscutibile, durante que le conclusion que le retention de 'ph' e 'th' in parolas de origine grec es contra le tendentias general intra le sphera del Romania non pote esser rejicite con le

assertion que illo viola le spirito de interlingua . Sed le plus importante base pro differentias de interpretation es le concepto del Romaniaa mesme. Que es le Romaniaa precisamente?... " Ille provideva le solution plus tarde in le essayo: "Io crede que le Romaniaa debe esser definite como le territorio total in que le influentia linguistic del latino continua esser tractabile. Per consequente le linguas fonte de interlingua include in mi opinion le anglese e (con effectos minus significative) etiam le germano. "

Interlingua es un realitate preexistente, que nos pote extraher e standardizar plus o minus sin error in un maniera objective. Illo es le hereditage linguistic commun al linguas que ha essite influentiate per le latino e su filias. Mais iste registration es corrigibile, mais solmente secundo factos linguistic in le linguas de Romaniaa. Illo non es un lingua construite pro performar certe functiones preconcepite. Su usos debe esser discoperite secundo le avantages inherente in illo, como le realization del vocabulario international.

A un occasion in 1963 Floyd Hardin essayava a facer possibile un debate inter Dr. Gode e Dr. Ivo Lapenna, le Secretario Executive del Association Universal de Esperanto. Le debate non jammais occurreva, proque Lapenna non esseva interessate in un debate, mais certe correspondentia de Gode e Lapenna esseva publicate. Isto revela un strategia que Dr. Gode usava con le esperantistas e altere linguas construite cuje proponentes regardava interlingua como un rival.

In un litera public a William Auld, qui esseva un esperantista e potential participante in le organization de un potential debate, Dr. Gode scribeva: "Tu impatientia con le hobbyistas interlinguistic non pote esser plus grande que le mie, e io tamben crede, como tu, que le majoritate de attaccos super esperanto es multo absurde. Isto me duce a sublinear de novo que nihil es plus distante de mi mente que a facer un defia a Dr. Lapenna a venir a un debate in que le meritos comparative de esperanto e interlingua representarea le question central. Lo que io anticipa que le debate va clarificar non es de toto que interlingua es superior a esperanto, mais in loco que interlingua ha nihil de toto in commun con le motivation ideologic de Zamenhof e su adherentes. "

"A tu esperanto es un lingua vivente con tote le characteristics implicite in aquelle designation. Io assume que tu accordarea se al assertion que esperanto ancora ha un longe distantia a vader ante que on pote pretender que illo representa un plus o minus adequate representation del vision original de Zamenhof. Tu objective debe esser a facer milliones, non milles, pensa a esperanto e tractar lo como tu lo face. Isto te face, in un senso, un missionario, proque tu comprende que un grande labor remane ante que tu lingua pote performar le functiones pro le qual illo originalmente esseva establite. A me, io pote naturalmente respectar tu fide in le futuro de esperanto, mais io non pote prender parte in illo. A me, como a milliones e miliones de alteros, un lingua auxiliar in le senso in que tu lo

concep, es un incubo in loco de un ideal. Isto es un puncto de vista que io ha necun derecho e necun ration a imponer super alteros, ben que illo me face paradoxicamente alquanto intolerante del attitude del typic esperantista, a qui le proselytization es un necesse e natural activitate, con le implication que ille debe essayar e re-essayar a convertir me e mi equales e/o nostre descendentes a su fide in le ultime gloria e magnificentia de un sol lingua commun pro tote le humanitate.

"Io sape, naturalmente, que il non ha un pauco de advocatos de interlingua qui pensa que illo es un concurrente de esperanto in le rolo o pretendite o projecte del ultime pro le communication international. Io appella iste advocatos de interlingua "esperantistas" proque le ver quintessentia del attitude esperantic non es que le accusativo debe finir in *-n* o que le plural debe posseder un *-j*, mais in loco in le credo que le organization e le propaganda e le education pote effectuar le etate auree quando necun duo esseres human es sin un commun medio del communication. Io considera le promotion de interlingua in iste terminos a esser un grave disservicio a nostre causa, que, in effecto, es nihil plus que le effortio a dar forma concrete e tangible al commun tradition linguistic del mundo occidental, proque iste tradition ha resultate in devenir le reservoir de que tote le linguas trans tote le mundo se deriva, o directemente o indirectemente, lor terminologias technic e scientific. Si le latino medieval habeva supervivite a in le tempores moderne, il haberea necun loco pro interlingua.."

"Io non jammais ha querelate contra esperanto in terminos strictemente linguistic, e io non propone a facer lo in le futuro. Mi objective allora in dar un defia a Dr. Lapenna a debatter con me esseva a facer clar, un vice pro sempre, a esperantistas, interlingua-istas, e le publico generalmente, que interlingua non es un rival de esperanto, e que il es injuste e folle a judicar interlingua per criterios esperantic o, vice versa, a criticar esperanto como si illo habeva le mesme objectives como interlingua. "

Io conlude de isto, e de mi personal cognoscimento de ille, que le attitude de Dr. Gode verso interlingua es aquello de un scientista. Interlingua es un preexistente realitate latente que ille voleva facer concrete e tangible per medios objective. Interlingua non esseva su creation o invention. Le formas, estructuras e functionamento grammatic es basate super factos linguistic, e non su preferentias. Il es possibile que in alcun pauc casos ille e le personal de ALAI ha facite errores que es corrigibile per factos linguistic. Isto a me preclude le interpretation literal del introduction al *IED* como un documento legal que defini lo que es interlingua. In loco illo es un description de technicas per le qual on pote extraher e standardizar le vocabulario international de Romaniaa de linguas representative, selectionate e limitate pro reducer le duplicaciones de effortio e le

complexification del methodologia. Si iste technicas a vice falle in capturar le realitate, proque per accidente, le linguas de controllo non provide tres formas commun, allora on pote cercar altere linguas in que le influencia del latino perdura, pro formas que se junge con al minus un lingua de controllo in provider le tres variantes requirite. Le realitate externe es lo que interlingua es, non lo que su technicas defini.

In le grammatica Dr. Gode e Hugh Blair equalmente evitava preconceptiones de lo que debe existir in le grammatica de interlingua. E io crede que lor prescription es a vices miscomprende, per exemplo, quando on leva le question del absentia de un forma gerundive pro le participio presente, como in le espaniol e italiano. Gode e Blair diceva que le grammatica es subordinate al estructuras lexic in le vocabulario international. Si on studia le milles de familias derivational in le vocabulario international, on discoperi un systema de affixos regular, que in multe casos determina functiones grammatic que los usa. Ben que le suffixos in *-ante*, e *-iente* in le espaniol es vestigios de un participio presente raramente usate activemente proque le parolas continente los es tractate justo como adjectivos, prepositiones, e substantivos, le altere functiones latin del participio presente ha essite usurpate per le gerundio in *-ando*, e *-iendo*. Le italiano ha un similar gerundio, mais illo retene un active participio presente in *-ante*, *-iente* in scripturas docte e formal. On pensarea que le gerundio in alcun forma debe entrar in interlingua. Mais interlingua reactiva un participio presente que reassume le rolos usurpate in espaniol, italiano e portugese per lor gerundio, quandocunque illos pote esser concipite adjectivamente. Proque non le gerundio tamben? Le racion es proque Gode e Blair decideva que le grammatica de interlingua debe esser le *minime* grammatica necesse de facer functionar le vocabulario *jam* in le *IED*. Le vocabulario in le *IED* non contine formas del gerundio. Tal formas es formas grammatic in espaniol e italiano e non appare in le dictionarios. Le vocabulario international contine formas del participio presente latin in le adjectivos. Assi le participio presente latin in su forma moderne es activate pro derivar formas adjectival in *-ante*, *-ente*, *-iente* jam in le vocabulario. Tal adjectivos non es isolate, mais representative de un suffixo active que performa un function grammatic de derivar adjectivos de verbos. Ultra iste prescription, le grammatica de interlingua debe continer functiones solmente commun a tote le linguas de controllo, que include le anglese e le germano e russo. Que interlingua retene articulos, malgrado le facto que illos manca in le russo, es proque illos existe in le vocabulario international. E on debe provider un maniera pro lor function. Le grammatica es subordinate al vocabulario international.

Extrane Microbos Subterrestre

Scientistas studiante le profundo ebulliente e nigre de un fonte geothermal de aquas calde ha discoperite un unic forma de microbo que prospera sin le lumine del sol o le oxígeno.

Le organismos, secundo le scientistas, es multo similar a vita que possibilmente existe a Marte e altere planetas.

Le unicellular organismos, appellate Archaea, se cresce per consumer le hydrogeno que es producite per le reaction de aqua calde con le rocca del basamento subterreane que es circa 180 metros sub le Montanias Beaverhead in le region Yellowstone de Wyoming. Le microbos produce methano como un subproducto de lor inusual metabolismo.

Ben que altere formas del Archaea ha essite discoperite ante isto, iste version del Archaea es non similar a alque altere in le mundo.

Le majoritate del vita in le mundo flore non solmente in le presentia del aqua mais equalmente depende super le oxígeno, le lumine del sol, e le carbon. Mais le conditiones al resto del planetas altere que nostre globo - e possibilmente ultra le systema solar -non provide tal bases pro le vita.

Le astrobiologos dice que iste real e vivente microbos es multo similar a lo que illes imagina existe sub le terra sic e aride de Marte o le spisse glaciros de Europa, un luna de Jupiter.

Micorobos similar a istos ha essite le subjecto de speculation desde 30 annos. Mais a discoperir los ha essite un altere cosa. Justo pro iste studio, un equipa de septe scientistas governamental e universitari cercava durante plus que dece annos in cerca de un location potential pro tal formas del vita.

Le equipa recercava le region vulcanicamente active de Yellowstone que contine 80% del geyseres e 50% de su formationes geothermic. Illes cercava un ambiente subterreane que haveva le aqua mais necun lumine del sol, oxígeno o carbon.

Illos lo trovava a Lidy Hot Springs presso le frontiera inter Idaho e Montana. Illes inserava instrumentos 180 metros a basso in le fontes, ubi le temperatura del aqua esseva 58 grados Celsius. Illes collectionava le microbos con filtros. Illos existeval!

Mysteriose Circulos Retorna de Novo

Le jornal _Science_ del 24 de agosto 2001 reportava que le circulos in recoltas britannic que in le passato ha essite un mysterio con respecto a lor origine ancora ha facite lor apparentia in le recoltas de iste anno, malgrado le restricciones al accesso del regiones agriculatural a causa del malattia bovine del pede e bucca. Usque a ora, 78 circulos in recoltas ha apparite in le Regno Unite, includente un impressive desegno fractaloide, discopar le 13 de agosto. Illo appareva in le contato de Wiltshire in le sud de Anglaterra, que es le centro del circulos recoltari. Illo contine 409 circulos in un desegno spiral que es plus que 450 metros in diametro--que face misticule le medie grandessa de 60 metros del resto del designos de iste anno. Le mer grandessa e complexitate de iste desegno ha multe gentes perplexite. Date solmente 4 horas del nocte in que a facer lo, le creatores del desegno spiral debeva crear un circulo al rata de un cata 30 secondes--con necun tempore disponibile pro le labor de medir preliminar. De plus ultra un certe longitudude (circa 60 metros) il es multo difficile a tener un banda metric supra le recolta sin imbroliar se in le recolta. {Nota de traductor: Possibilmente un medir per laser esseva usate}.

Un Lection Architectural del Tragedia del 11 de Septembre.

Quando Housh Rahimzadeh videva le secunde avion a jecto cade a in le Centro de Mercantia Mundial, ille sapeva exactemente lo que sequerera. Ille voleva dicer in le aure de un commandante del salvatores pumperos que ille debe retenir aquelle pumperos foras le turrets. Mais iste ingeniero structural esseva in Atlanta, telespectante le television al 46te nivello de un altere alte edificio, e ille non poteva facer alque altere que a observar le leges del physica facer lor travallio fatal e inevitabile. "O Deo!" esseva toto lo que Rahimzadeh poteva dicer como ille observava le turrets que esseva symbols del poter e richessa de Nove York transformar se initialmente a in icones de vulnerabilitate, allora a in deces de milles de tomas de fragmentos de briccas e aciero, con 5.000 gentes interrate infra.

Rahimzadeh es le chef ingeniero del firma architectural de John Portman & Associates, in Atlanta, que designa e construe le grattacelos.

Complete in 1973, le turrets del Centro de Mercantia Mundial esseva le plus alte edificios in le mundo pro solmente duo annos. Allora le titulo del plus alte passava al Turre Sears in Chicago. Le Gemine Torres Petronas in Malaysia ha essite le plus alte in le mundo de post 1996. Illes equalmente esseva evacuate post le assalto terrorista in Nove York.

John Portman, de 76 annos, recognosce que le codices de construction de

edificios va cambiar como un resultado del collasso del turrets de 110 nivellos del Centro de Mercantia Mundial. Il require 80 minutas a descender le scalas in un edificio de 80 nivellos, ille notava. Le milles de occupantes sin vulneres in Turre nro. Uno possedeva solmente 104 minutas a descender 110 nivellos. Le occupantes de Turre nro. Duo habeva solmente 47 minutas.

Le grattacelos de Atlanta haberea date lor obreros de officios plus tempore, diceva Portman. Lor construction es plus resistente del foco. Ille demandava que su chef ingeniero explica lo que ha occurrite in Nove York e como Atlanta haberea comparate a isto.

Housh Rahimzadeh habeva in fronte de ille un quadro vitro de aqua, un modello perfecte de como cata del turrets del Centro de Mercantia Mundial ha essite constructe. Quasi tote le integre peso del structura de aciero esseva portate per le quatro lateres del turrets, como le lateres del vitro. Il habeva un corde pro le elevatores, mais necun supporto transverse in le turrets.

Cata edificio es constructe con alcun disastro in mente. Le CMM esseva construce a indurar un huracan con vennes de 150 millas per hora. Le desegno como le vitro de aqua faceva possible le edificio a flexar un poco a cata nivello durante que le edificio remaneva rigide generalmente. Al alto del turrets, le turrets oscillarea solmente un metro.

Le desegno habeva su advantages le 11 de septembre. A causa de lor cordes molle, ambe turrets succedeva in absorber le choc de un grande avion a jecto, justo como lor designator habeva vantate que illes poteva. Il esseva le calor generate per milles de gallones de combustible de base kerosen que ha provate a esser tanto fatal.

Aquello esseva lo que Rahimzadeh, qui esseva familiar con le desegno del CMM poteva preveder in su apparato de television. Durante alcun foco, un plano in un edificio alte debe mantener su integritate pro duo horas. Mais in le supercalorate turrets del CMM, aquello non haberea occurrite. Quando le structura de aciero attingeva un certe temperatura, illo subitementamente transformava se a plastic. E proque del manco de interior supportos transverse, fallimento esseva total como cata plano collabeva al plano sub illo.

Ni Rahimzadeh ni altere ingenieros o architectos habeva alcun critica del desegno del CMM. Mais in aquelle momentos cruce, diceva Rahimzadeh, "si alcuno habeva consultate un ingeniero de construction, ille haberea predicte le evenimentos a sequer." Al proprie tempore, e con proprie regardo al heroismo monstrate per le salvatores pumperos, le ingeniero diceva que le authorities debe studiar le decision a commandar le pumperos con multe equipamento a entrar le secunde turre.

Le sito del impacto del avion a jecto esseva un hora distante per via del scala

interne. Necuno habeva un possibilitate de attinger le foco o le ferite ante le collasso, ille diceva, e le carga ascendente del salvatores possibilmente reduceva per un medie le numero de obreros qui esseva capace de descendere per le mesme scala al sortitas de emergentia.

In un typic grattacelo in Atlanta de 50 nivellos, il requirerea solmente 30 minutas a descender al base del edificio. Mais Rahimzadeh es secur que ille haberea plus tempore que isto si necesse. Malgrado lor apparentia differente externe, quasi tote le grattacelos de Atlanta ha in commun duo characteristics cruce: un solide corde al centro, con supporto transverse al exterior, e un estructura de beton reinfortiate con le aciero. "Le beton reinfortiate possede multo plus redundantia in illo. Tu obtene alcun adjuta que tu non expecta."

Le beton reinfortiate non arde. De plus e mesmo plus importante es que quando illo suffre le danno de calor, illo falle lentamente per grados in loco de subitamente. "Si alque similar a lo que occurreva in Nove York occurreva in Atlanta, tu haberea plus tempore pro evacuar."

Mais le architectos de alte edificios crede que le beton ha certe disventajas. Illo deveni plus impractic pro edificios plus alte que 60 a 80 nivellos--le trasporto e deposito del beton deveni mesmo plus difficile. Le majoritate del nove grattacelos de Atlanta es approximamente le mesme grandessa, non multo plus grande que 50 nivellos, un altitude regardate como le proprie balancia inter le costo e le efficientia.

"Il ha un dicto inter architectos que es ancora ver," diceva Rahimzadeh. "Cinquante nivellos es bastante alte, le resto post quello es ego."

Traducite e abbreviate per Stan Mulaik de un articulo in le *Atlanta Journal* del 19 de septembre 2001. Le articulo esseva per Jim Galloway.

Nostre Cabinetos Plen al Limitates

Jim Auchmutey es un reporter pro le *Atlanta Journal-Constitution* qui crede que americanos ora discoperi que illes ha troppo cosas e que illes non possede bastante spatio in lor casas pro immagazinari los. Le familia american es superate per le accumulation de libros, televisores, mobiles, archivivos, computadores, jocos del infantes, utilos in le garage, veterer jornales e periodicos, vestimentos, calceos, collectabiles e cosas hereditate de parentes. Lor cabinetos es completamente plenate.

Auchmutey dice que non solmente ha americanos un excesso de peso, illes ha possibilmente plus possessiones que qualcunque civilization que jammays

existeva e ha devenite gluttones pro cosas. Pro qual altere ration, ille demanda, ha un totalmente nove industria create se justo pro permitir les a indulger se in non solmente le consumption conspicue mais le retention conspicue?

Auchmutey nota que le prime minimagazines appareva in le statos del sudwest in le tarde 1960s. Desde allora le unitates con le portas de aciero que se rolla al tecto, providente immagazinazione personal, ha dispergite se de costa a costa como le franchitias de venditores de hamburgers. Il ha hodie plus que 32.000 sitos de iste minimagazines in tote le nation, con quasi 1.3 miliardos de pedes quadrate de spatio a locar.

Americanos porta lor surplus de cosas a iste minimagazines e plena los, allora obhida lor existentia. Le gerentes de iste minimagazines dice que frequentemente illes trova que le serraturas pendente es ferruginose, indicante que illos es raramente aperite, si jammays.

Le minimagazines es solmente un parve parte de illo, ille dice. Il ora ha professional organizatores qui veni a tu casa o bureau pro \$75 per hora pro portar via le excesso de cosas accumulate, mesmo a decidir pro vos lo que tu debe discargar.

Il ora ha libros como "Taming the Paper Tiger" (Le domestication del tigre de papiro) e "Confessions of an Organized Home-maker" (Confessiones de un sposo del casa organizate), que describe como le familia pote organizar su collectiones de cosas pro conservar le spatio. Ora on pote comprar armarios, cabinetos mobile, planchage pro le cabinetto, archivivos, recepaculos de plastic e gunna. Alcun commerciantes crede que le proxime frontiera commercial es le area sub le lecto, con productos pro organizar cosas que va installar se sub le lecto.

Americanos ora compra plus grande casas e installa plus cabinetos e parve cameratas in illos que antea. Le grandor medie de nove casas ha levate se de 1500 a quasi 2100 pedes quadrate, durante que le numero de occupantes ha reduce se de 3.3 a 2.7 personas. Tal casas ha garages pro tres automobiles, con alcun cabinetos plus grande que un camera de dormir de un casa de 1960, que possibilmente possedeva solmente duo o tres parve cabinetos.

Iste observationes es correcte. Io possede 4 obsolete computadores con lor imprimitores, lectores de discos, monitores e discargate discos flexible, tres machinas a scriber portable, e centos de libros que io raramente lege. Io non sabe ubi io pote poner le cosas que io debe immagazinari tosto pro aperir spatio pro le nove cosas que io plana comprar. Io necessita un nove casa?

Possibilmente nos ha in nostre cabinetos bastante cosas surplus pro renovar le conditiones de viver de Afghanistan.

Appello pro Contributiones a *Confluentes*.

Confluentes es dedicate non solamente a dar te informationes super interlingua, su grammatica, e articulos de interesse general mais un opportunitate pro practicar tu interlingua per scriber articulos tanto ben. Assi como le redactor io te invia a inviar a me articulos, essays, expressiones de opinion, novas, que io va includer in ediciones futur de *Confluentes*.

Inviar los a

Dr. Stanley Mulaik, Redactor
Confluentes
191 Vistawood Lane
Marietta, GA 30066.

Io reserva le derecho de rediger los pro brevitare e proprietate como un jornal familiar.

Le Societate American pro Interlingua es organizate pro avantiar le studio, uso, e beneficios de saper e usar interlingua in Nord America. Membros habita le Statos Unite, Canada e Mexico. Le debitos es \$25 per anno e provide abonamentos a e *Panorama* e *Confluentes*.

Le Societate American pro Interlingua es informalmente affiliate con le Union Mundial pro Interlingua.

Officieros:

Presidente: Dr. Stanley Mulaik, 191 Vistawood Lane, Marietta, GA 30066
psccsm@prism.gatech.edu, stannmulaik@mindspring.com

Secretario e
Tesorero: Sr. Paul May, 305 Poage Ct. #2, Lexington, KY 40515
paul_lecorde@angelfire.com

Consilio de Gerentes:

Sr. Chris Burd, 1166 Richardson Street, Victoria BC V8V 3C8
CANADA; cburd@ISLANDNET.COM
Dr. Luis Garcia Dopico, 3981 River Pointe Place 1C, High Point,
NC 27265-8188 USA; lgdopico@mindspring.com
Sr. Jay Bowks, Sr. Jay Bowks 105 South Lincoln St.
Keene NH 03431-3830 USA ; jibowks@cheshire.net
Sr. Richard Sorfleet, P.O. Box 258, Acadia, QC J2Y 1J6 CANADA;
richard.sorfleet@sympatico.ca

Le pagina de UMI in le web: <http://www.interlingua.com>
Practica interlingua al listerv INTERLING@MAELSTROM.STJOHNS.EDU

Confluentes

191 Vistawood Lane
Marietta, GA 30066